

Avui ens toca parlar una estona amb la Doris Ensinger

Manel de Sucre Cortiella

Recentment s'ha publicat el llibre "Amor y Anarquía Mi vida en Alemania y con Luis Andrés Edo" de Doris Ensinger editorial Icaria, Barcelona 2016

Ja fa uns quants anys que Doris Ensinger ronda per aquí, per aquests carrers de Barcelona que diuen en un temps va ser la " Rosa de Foc"; amb clares referència a una ciutat indomable, que no desistia de rebel·lar-se davant les injustícies classistes de l'oligarquia dominant.

Doris va arribar a Barcelona a finals dels setanta com tants altres joves europeus, a la recerca d'emocions, de descobrir aquells racons on encara es guardaven rastre del passat, d'aquest anarquisme latent que impregna bona part de la ciutat per poc que un furgui en la seua història.

Però el camí és llarg, massa llarg i esgotador, cal seguir fins què, d'alguna manera podem socialitzar les nostres vides, !oh; quant menys dificultar la cobdícia dels especuladors.

Però res és fàcil a aquest costat de la barricada, per això, un cop més, necessitem del coneixement adquirit i el convenciment d'homes i dones que ens han precedit, i sobretot creure que encara alguna cosa podem canviar, en aquest maquiavèl·lic món, on res és gratuït i el temps no és precisament el nostre millor aliat.

Així ens agradaria poder entrevistar personatges com Luisa Michel que bé va defensar els carrers de París en els moments àlgids de la Comuna de París; el debat segur que podria ser instructiu i molt enriquidor i amè amb ella, però de moment deixarem per a més endavant aquest projecte ambiciós i difícil de concretar i avui ens centrarem en alguna cosa més tangible i propera en el temps com és el cas de la nostra companya i amiga Doris Ensinger.

Per referències que ens arriben des d'Alemanya sabem que Doris ha fet tot un treball de memòria i investigació que ha tingut molt bona acollida en aquell país.

Què Recordes de la teva arribada a la ciutat Comtal. Venies amb el propòsit de connectar amb el moviment llibertari?

La meva relació amb Espanya comença per l'any 1964 o 65 amb els meus estudis a la universitat. Vaig passar tres mesos a

Espanya l'estiu del 66. El meu interès pel país i la seva història, especialment la Guerra Civil, la CNT, la revolució social, estava evocat ja llavors. A la tardor de 1968 vaig estar tres mesos a Madrid, treballant en una petita empresa, i entre els companys de treball hi havia alguns clarament antifranquistes. Un em va parlar un dia d'una vaga de fam dels presos i dels familiars reunits en una església. Un dia, en els meus exploracions dels llocs turístics propers a Madrid, vaig anar a la "Valle de los caídos". Quan vaig parlar d'aquesta excursió a una de les companyes, em va explicar que el seu pare havia estat entre aquells presos que havien estat obligats a aixecar aquest "monstre feixista". Amb això em va explicar tota la història del lloc. Després, durant els meus anys a Munic, ens assabentem per vies diverses del que estava passant a Espanya, especialment al País Basc, i quan va morir per fi el dictador, vaig compartir l'alegria amb l'oposició espanyola a Munic.

El 1977, en haver acabat la meva segona carrera universitària, vaig aconseguir una beca per fer classes a un institut a Barcelona. L'havia demanat amb el propòsit de viure de prop, durant uns mesos, els canvis al país. Inicialment creïem que aquest canvi fos possible, ho demostren l'eufòria i la il·lusió amb què centenars de milers a tot el país es van integrar en grups, associacions, també els anomenats partits d'esquerra, i que treballaven per un canvi radical de la societat. Però pocs es van imaginar aparentment que Franco havia deixat tot lligat i que els nous governants seguien fidel al mandat d'aquest assassí, i així que només era la base, l'esquerra anomenada radical, la qual volia un canvi real, un trencament.

Durant aquesta estada vaig entrar ràpidament en contacte amb companys actius en lluites diverses d'aquells anys. A la Rivolta, punt neuràlgic de trobada dels llibertaris i anarquistes, vaig conèixer per exemple a Abel Paz, a Miguel García entre els lluitadors veterans, i després també a molts companys que estaven, com Luis Andrés Edo, en el Sindicat de Construcció. De fet, amb ells em veia sovint, com tu bé saps.

<Que Tal Doris: Com va el llibre en la seva edició en llengua alemanya que es va publicar el 2015?

Vaig tenir la sort de poder presentar el llibre a la Fira de Literatura d'Esquerra, que se celebra a Nuremberg, i els que van assistir a l'acte van mostrar gran interès. No sé si van ser atrets pel títol o per la menció de Luis Andrés Edo en el subtítol o per l'interès general per l'anarcosindicalisme a Espanya. Les reaccions d'alguns

lectors són francament positives i coincideixen en alguns punts. Agrada l'estil, el meu llenguatge "clar i personal", destaquen sobretot que la descripció de la meua vida vinculada amb determinats fets històrics està molt aconseguida.

Lectors que tenen més o menys la meua edat es troben en els meus relats perquè vivien els mateixos esdeveniments, vivien una "vida paral·lela" a la meua, com em diuen. Alguns lectors més joves diuen que els han interessat sobretot els meus descripcions de la revolta estudiantil, que en la historiografia oficial o acadèmica està més ben descrita com una cosa negativa, un grupet de fills burgesos que es van equivocar amb les seves anàlisis politicosocials i que no van aconseguir res. Jo no ho veig així, i això està explicat amb detalls en el llibre. Un aspecte que també els interessa són les meves reflexions sobre la història espanyola contemporània que, per les situacions i els meus anàlisis, veig diferent al que en general es descriu en els mitjans.

I L'edició en castellà? Explica'ns qui l'edita i aquestes coses, què ens trobarem en el mateix?

L'edició en castellà ha estat publicada per l'Editorial Icària. El contingut és, com diu el subtítol, els meus anys viscuts a Alemanya i els anys viscuts al costat de Luis Andrés Edo. A la primera part descriu la meua infància i alguns aspectes que em van influir especialment, de forma duradora. Un capítol està dedicat als meus anys de col·legi i conté algunes reflexions crítiques sobre la pedagogia.

Un altre capítol recull les conseqüències del nacionalsocialisme sobre la societat alemanya, com va influir la posterior recuperació d'aquest període històric en la meua generació. M'he preguntat moltes vegades què rumb hagués pres la història d'Espanya si, per exemple, en els noranta alguns dels autors dels crims franquistes haguessin hagut de declarar sobre els seus fets davant d'un tribunal, tal com, més o menys quinze anys després de la fi del règim nazi, van tenir lloc, en els seixanta, alguns judicis importants contra els autors dels crims comesos en aquella època a Alemanya. Se sap que els fills dels autors absorbeixen, inconscientment, els comportaments dels seus pares i que també el silenci respecte als seus crims influeix en el seu pensament i la seva manera d'actuar. No conec investigacions al respecte a Espanya. Aquí es va estendre, oficialment, una gran catifa de silenci sobre el passat pensant que l'oblit és el millor per al poble. Que això no és així demostren els innombrables articles en alguns diaris i els ja milers de llibres que s'han escrit des dels anys setanta sobre la Guerra Civil i els fets, els

crims comesos pels feixistes i a més el clam constant de les famílies de les víctimes d'aclarir aquells crims.

Descric en un altre capítol com jo he viscut la revolta estudiantil i com es va distingir la protesta alemanya de la d'altres països, com precisament el passat nazi va tenir un paper enorme en l'esclat d'indignació i ràbia. Després, les meves activitats en el moviment alternatiu de Munic.

La segona part està dedicada als meus anys a Barcelona, com vaig conèixer a Luis Andrés Edo. També hi ha un capítol sobre les meves activitats a la universitat, per exemple la nostra lluita contra el Pla Bolonya.

Ressalto la vida del militant històric de la CNT en dos capítols: un dedicat a la seva tasca a favor dels presos i l'altre al seu treball dins de l'Organització. També parlo d'alguns dels viatges que vam fer junts, que és un capítol de caràcter més anecdòtic. Potser, per a alguns lectors sobra aquest capítol però, d'una banda, deixa veure el costat més personal de Luis, i d'altra he volgut assenyalar que en la seva vida no existien només el sindicat i l'organització i la temàtica relacionada amb ells, sinó que, com la vida de totes les persones, la seva també es constituïa de vivències personals i anècdotes. Quan parlava de la presó, per exemple, gairebé sempre eren episodis sobre la convivència amb els altres presos, membres d'ETA o de diferents grups comunistes, del PCE, etc i es trencava a riure quan explicava com els presos anarquistes havien enganyat els altres havent introduït clandestinament espècies per així donar més sabor als plats que preparaven. Membres ML (marxistes-leninistes) i altres comunistes que sempre són tan espartans, estaven profundament irritats amb aquests petits luxes o alegries a la vida carcerària tan estèril i austera.

També vull destacar que inclou en el text cartes, extractes d'uns diaris meus, textos de Luis, en gran part inèdits, documents diversos, i els meus pensaments gairebé sempre estan corroborats amb cites de llibres, també d'alguns companys. Doncs, el millor és llegir el llibre que és, com em va escriure un company, per llegir i rellegir.

<"Amor y Anarquia mi vida en Alemania y con Luis Andrés Edo" de Doris Ensinger és el títol del llibre que recentment ha publicat l'editorial Icaria, encara que crec que ho expliques al llibre entenc que aquestes, memòries, amb una bona dosi de catarsi almenys en la seva primera etapa; tracten de posar ordre a una vida, la teva, però sobretot que sense Luis Andrés Edo, aquest company discret però evidentment singular, no tindrien massa sentit.

Segons la definició, es tracta evidentment d'unes "memòries", és a dir historiografia escrita de forma decididament subjectiva i el relat d'alguna cosa insòlita, interessant i especial. Per a mi, més que memòries és l'intent d'entendre com va ser possible que Luis i jo ens trobéssim un dia. A la primera part del llibre hi ha els records de la meva infància i joventut, tots aquells fets i aspectes que van marcar la meva vida. El contingut, dels fets, serien el mateix mirant enrere, sense haver conegut a Luis. Però admito que havent viscut al seu costat ha canviat la meva anàlisi i la meva mirada sobre alguns aspectes, de vegades substancialment, i per això aquest relat està naturalment influenciat per ell.

Dubto que aquestes "memòries" siguin realment una catarsi entesa com "alliberament de conflictes psíquics". No m'he alliberat de res escrivint aquest llibre, el buit que ha deixat Luis en la meva vida segueix aquí. Més que posar ordre a la meva vida és el que dic en el prefaci: "ha estat una recerca de la meva vida, una exploració de mi mateixa i una trobada amb mi mateixa. M'ha permès entendre millor el camí recorregut".

Aquesta finestra oberta que és el llibre, ¿crec que en molts dels seus capítols convida a la reflexió i el debat, des de la segona guerra mundial a la transició espanyola?

Sí, els fets històrics no només estan escrits per tenir un fons decoratiu a la meua pròpia història, sinó sempre amb la idea d'incitar pensar i recordar i fer reflexionar. Una lectora alemanya em va escriure que són just les mirades sobre la història que fan el meu llibre tan especial i valuós. Molts altres ho veuen igual, és a dir que constantment són recordats de fets i vivències en la seva pròpia vida, episodis que han viscut de forma semblant i que els inciten a pensar sobre el seu propi passat.

<Sens dubte, la transició o el que entenem ara com la transacció, les generacions que ara arriben fins a nosaltres, o !per què no!, la nostra pròpia generació, necessita de rellegir i reinterpretar a personatges com el propi Luis Andrés Edo, i sobretot ara mateix em ve a la ment la seva preocupació en els últims anys amb els textos Murray Bookchin sobre "El Municipalisme" i la clara referència a l'autoestima d'aquells que d'alguna manera el vam conèixer quan ens parlava dels "Peones Ilustrados" i "La Corriente" seria bo que ens parlaràs una mica més en aquesta direcció que avui té episodis summament candents?

Són tres temes que evidentment van influir molt en el pensament d'en Luís.

Primer, el "Municipi lliure": Un defensor d'aquesta idea va ser Felipe Aláiz, caracteritzat com "anarquista heterodox" i ja tenim alguna cosa en comú amb Luis.

Ell el va llegir, als anys 50 a França, les seves obres i els seus articles, que, com tu saps, va escriure innombrables textos per una infinitat de publicacions. Crec que Luis fins i tot va arribar a conèixer-lo personalment. Hi ha una diferència entre el municipalisme de Bookchin i la idea del municipi lliure anarcosindicalista. Els dos són un moviment des de la base, amb la diferència que en el municipalisme "americà" els ciutadans també participen en eleccions municipals, deleguen les decisions, mentre que el municipi lliure parteix de la idea que els ciutadans solucionin els seus problemes conjunta i lliurement en assemblees i com també es basen en el principi del federalisme, els barris prenen les seves pròpies decisions, sense intervenció de dalt. Luis va voler escriure les seves idees pel que fa al tema però el seu estat de salut en els últims anys no hi va permetre, malauradament.

Segon, els "Peones Ilustrados": És un tema molt bonic perquè es tracta de la gran tasca del moviment llibertari espanyol pel que fa a l'alfabetització de la gent. L'anarquisme a Espanya va ser des dels seus orígens no només un moviment obrer i sindical, sinó també social i cultural; la cultura, en el sentit més ampli, va tenir una importància eminent en la vida dels anarquistes. Els ateneus no només eren lloc de reunió i debat, sinó també d'educació i formació. Tenien les seves biblioteques i els treballadors llegien, tot i les moltes hores de treball. Allà, en els ateneus, com també en els sindicats, van ensenyar a llegir i escriure a aquells que no havien tingut l'oportunitat d'anar a una escola, i això llavors era moltíssima gent. Sabem de les biografies dels companys sindicalistes que van començar a treballar amb deu, onze anys, alguns com Peirats fins i tot amb vuit. La seva gran set de cultura i de coneixements, a part de la seva enorme disciplina, els va convertir amb el temps en escriptors. Gairebé tots van mantenir la seva professió, és a dir treballaven a les fàbriques, molts com paletes, i d'aquí l'expressió "Peón Ilustrado". Fins avui, no s'ha reconegut la gran tasca realitzada per l'anarquisme espanyol, a més és l'única ideologia que no intenta adoctrinar als nens.

Tercer, "La corriente": És la idea de l'anarcosindicalisme més enllà del sindicalisme abastant tots els moviments i grups llibertaris. Luis ho ha defensat clarament i en contra de totes les hostilitats que venien dels sectors ortodoxos de la CNT en els primers anys després de la mort de Franco. Crec que la història li ha donat la raó: si en els anys 1976-78 hagués existit un front comú i ampli a favor d'una ruptura amb el sistema, el país segurament hagués pres un altre rumb. Va trigar fins al 2011 per dir "ja n'hi ha prou", i el 15M inicial estava molt a prop de la idea de "La corriente". Després es van imposar aquells que creien que calia portar la lluita als parlaments, que, com veiem, no porta al canvi desitjat. Però hi ha una infinitat de grups i col·lectius que viuen les idees llibertàries en la pràctica, i això és la nostra esperança.

Gràcies Doris per acostar-se als lectors de Catalunya i compartir un temps amb nosaltres

Manel de Sucre Cortiella

